సుప్రీం కోర్ట్ నివేదికలు
సర్దార్ సైద్నా తాహెర్ సైఫుద్దీన్ సాహెబ్
వర్సెస్
ది స్టేట్ ఆఫ్ బాంబే

(S.R. దాస్ C.J., వెంకటరామ అయ్యర్, S.K. దాస్, A.K. సర్కార్ మరియు వివియన్ బోస్JJ.)

ప్రాక్టీస్ – అప్పీల్ – మెయింటెనబిలిటీ – వ్యక్తిగత హక్కు ఆధారంగా దావా – వాది మరణం పెండింగ్ అప్పీల్ – బాంబే XLII ఆఫ్ 1949).

సుప్రీం కోర్ట్ – ఇంటర్‌లోక్యుటరీ ఫైండింగ్‌కి వ్యతిరేకంగా అప్పీల్ – హైకోర్టు ద్వారా సర్టిఫికేట్ – యోగ్యత – భారత రాజ్యాంగం ఆర్టికల్స్ 132, 133.

అప్పీలుదారు తన కమ్యూనిటీ యొక్క మతపరమైన అధిపతిగా మాజీ కమ్యూనికేట్ చేసిన T ఆ తర్వాత బహిష్కరణ ఆర్డర్ చెల్లదని డిక్లరేషన్ కోసం దావా వేశారు. **బాంబే ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఎక్స్–కమ్యూనికేషన్ యాక్ట్ , 1949**, దావా పెండింగ్‌లో ఉన్నప్పుడు , చట్టంలోని నిబంధనల కారణంగా బహిష్కరణ ఆర్డర్ చెల్లుబాటు కాదా అనేది దావాలో లేవనెత్తిన సమస్యల్లో ఒకటి. ఈ సమస్య ప్రాథమిక సమస్యగా పరిగణించబడింది మరియు చట్టం యొక్క వైర్ల (***vires***)ప్రశ్నను లేవనెత్తినందున , బాంబే రాష్ట్రాన్ని దావాలో రెండవ ప్రతివాదిగా చేర్చారు. బొంబాయి హైకోర్టు అప్పీలుదారుకు వ్యతిరేకంగా సమస్యను నిర్ణయించింది , అయితే భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 132 మరియు 133 ప్రకారం సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీల్ చేయడానికి సర్టిఫికేట్ మంజూరు చేసింది. అప్పీల్ పెండింగ్‌లో ఉంది , వాది మరణించాడు మరియు అతని వ్యక్తిగత చర్య తత్ఫలితంగా నిలిపివేయబడింది. బాంబే రాష్ట్రం ఒక పార్టీగా సూచించబడినందున మరియు చట్టం యొక్క వైర్ల (***vires***)ప్రశ్నపై నిర్ణయం దాని సమక్షంలో ఇవ్వబడినందున, అప్పీలుదారు రాష్ట్రంపై అప్పీల్‌ను కొనసాగించడానికి అర్హులు అని అప్పీలుదారు వాదించారు. వాది గురించి ప్రస్తావించకుండా మరియు చట్టం యొక్క చెల్లుబాటుపై కోర్టు నిర్ణయాన్ని కోరండి:

(1) అప్పీల్‌ను కొనసాగించదగినది కాదు అని కొట్టిపారేయాలి , ఎందుకంటే (1) అప్పీలు దావా యొక్క కొనసాగింపు మాత్రమే , ఇది సంఘటనలలో , రద్దు చేయబడింది మరియు (2)

రాజ్యాంగంలోని 132 మరియు 133 అధికరణల క్రింద ఉన్న ధృవీకరణ పత్రం అసమర్థమైనది ,
ఇంటర్‌లోక్యుటరీ అన్వేషణకు సంబంధించి ఇది మంజూరు చేయబడదు.

యునైటెడ్ ప్రావిన్స్ V Mst. అతికా బేగం మరియు ఇతరులు , [1940] F.C.R. 110, విశిష్టమైనది.

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం.99 1954.

1949 నాటి ఒరిజినల్ సూట్ నం.1262 నుండి ఉద్భవించిన 1952 అప్పీల్ నెం.43లో బొంబాయి హైకోర్టు 20 ఆగస్టు, 1952 నాటి తీర్పు మరియు ఆర్డర్ నుండి అప్పీల్.

N.C. ఛటర్జీ, J.B. దాదాచాంజీ మరియు రామేశ్వర్ నాథ్, అప్పీలుదారు కోసం
పోరస్ A మెహతా మరియు R.H. ధేబర్, ప్రతివాది కోసం

1957, నవంబర్ 27. కోర్టు కింది తీర్పును వెలువరించింది

వెంకటరామ అయ్యర్ న్యాయమూర్తి– ఫిబ్రవరి 28 , 1934న, దావూదీ బోహ్రా కమ్యూనిటీ యొక్క మతపరమైన అధిపతి అయిన అప్పీలుదారు , ఒక **తైబ్బాయి మూసాజీ కోయిచా** ను బహిష్కరిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. జూలై 17 , 1920న, అప్పీలుదారు **తాహిర్‌భాయ్ మరియు హసన్ అలీ** అనే ఇద్దరు వ్యక్తులను బహిష్కరించారు మరియు బర్హాంపూర్‌లోని సబార్డినేట్ జడ్జి కోర్టులో దాఖలు చేసిన దావాలో ఈ ఉత్తర్వు యొక్క చెల్లుబాటును ప్రశ్నించారు. ఈ వ్యాజ్యం ప్రివీ కౌన్సిల్ వరకు వెళ్లింది , ఇది మతపరమైన అధిపతిగా అప్పీలుదారుకు సంఘంలోని సభ్యుడిని బహిష్కరించే అధికారం ఉందని , అయితే అవసరమైన లాంఛనాలను పాటించిన తర్వాత మాత్రమే అధికారాన్ని ఉపయోగించవచ్చని మరియు ఆ సందర్భంలో అలా చేయలేదని పేర్కొంది. జరిగింది. , బహిష్కరణ క్రమం చెల్లదు. విదే హసన్ అలీ వి మన్సూరలీ(1).

0

ఫిబ్రవరి 28 , 1934 నాటి ఉత్తర్వు , అవసరమైన లాంఛనాలను పాటించలేదనే కారణంతో , *హసన్ అలీ V. మన్సూరలీ* (సుప్రా)లో నిర్ణయం ప్రకారం సవాలు చేయడానికి సిద్ధంగా ఉందని , అప్పీలుదారు తాజా విచారణను ప్రారంభించి , ఏప్రిల్ 28 , 1948న , బహిష్కరణ మరొక ఆర్డర్ ఆమోదించింది. తదనంతరం , ఫిబ్రవరి 28 , 1934 మరియు ఏప్రిల్ 28 , 1948 నాటి బహిష్కరణ

ఉత్తర్వులు రెండూ చెల్లవని మరియు ఇతర పర్యవసాన ఉపశమనాల కోసం తైబ్బాయి మూసాజీ ప్రస్తుత దావాను దాఖలు చేశారు.

ఈ చర్య పెండింగ్‌లో ఉండగా , బొంబాయి ప్రావిన్స్‌లోని లెజిస్లేచర్ బహిష్కరణను నిషేధిస్తూ బాంబే ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఎక్స్‌కమ్యూనికేషన్ యాక్ట్ (బాంబే XLII ఆఫ్ 1949)ని ఆమోదించింది మరియు అది నవంబర్ 1, 1949 నుండి అమల్లోకి వచ్చింది.

ఈ చట్టం ప్రభావం వల్ల బహిష్కరణ ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధంగా మారాయని వాది వాదించారు.

ఈ వివాదానికి అప్పీలుదారు యొక్క సమాధానం , మొదటగా, చట్టం ఎటువంటి పునరాలోచన చర్యను కలిగి లేదని మరియు ఫలితంగా , ఫిబ్రవరి 28 , 1934 మరియు ఏప్రిల్ 28 , 1948న ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వులు చెల్లుబాటు అయ్యేవి మరియు దానిచే ప్రభావితం కాలేదు ; మరియు రెండవది, ఈ చట్టం రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనది ,ఎందుకంటే ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని జాబితా 2 లేదా 3లోని ఏ నమోదులో కూడా అభ్యంతరం లేని చట్టం యొక్క విషయం కవర్ చేయబడదు,

భారత ప్రభుత్వ చట్టం , 1935, మరియు బొంబాయి ప్రావిన్స్ యొక్క లెజిస్లేచర్‌కు చట్టాన్ని రూపొందించే అర్హత లేదు. రాజ్యాంగం అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత , సంఘంలోని సభ్యులను బహిష్కరించే ప్రతివాది యొక్క హక్కు రాజ్యాంగంలోని 25 మరియు 26 అధికరణల ద్వారా రక్షించబడిందని మరియు దానిని ఉల్లంఘించినందున ఆరోపణ చేయబడిన చట్టం శూన్యమని కూడా వాదన లేవనెత్తింది.

చర్యలోని సమస్యలు అప్పుడు పరిష్కరించబడ్డాయి మరియు పై వివాదాలకు సంబంధించి లేవనెత్తిన సంచిక నం.19 ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"బాంబే ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ ఎక్స్‌కమ్యూనికేషన్ యాక్ట్ 1949లోని నిబంధనల కారణంగా 1934 మరియు/లేదా 1948లో చేసిన బహిష్కరణ ఉత్తర్వులు చెల్లుబాటు కావా?"

ఇది ప్రాథమిక సమస్యగా ప్రయత్నించబడింది మరియు ఇది ఒక శాసనం యొక్క వైర్‌ల ప్రశ్నను లేవనెత్తినందున, బాంబే రాష్ట్రం దావాలో రెండవ ప్రతివాదిగా చేర్చబడింది. ఈ సమస్యను ప్రయత్నించిన

షా J., ప్రావిన్స్ లెజిస్లేచర్ యొక్క సామర్థ్యానికి లోబడి ఉందని మరియు రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 25 మరియు 26లను ఇది ఉల్లంఘించలేదని దాని ఆపరేషన్లో పునరాలోచనలో ఉన్న చట్టం అని పేర్కొన్నారు.

ఈ అన్వేషణకు వ్యతిరేకంగా , ప్రస్తుత అప్పీలుదారు బొంబాయి హైకోర్టు బెంచ్‌కి అప్పీల్‌కు ప్రాధాన్యత ఇచ్చారు మరియు దానిని చాగ్లా C.J. మరియు భగవతి J. విచారించారు, చట్టం ప్రకారం, బహిష్కరణ అంటే బహిష్కరించబడే పరిస్థితి , ఇది నిరంతర రాష్ట్రం. ఆ సమయంలో బహిష్కరించబడిన వ్యక్తి అతని హక్కులు మరియు అధికారాలను కోల్పోయాడు మరియు అందువల్ల , చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తేదీ నుండి హక్కులను రక్షించడానికి పనిచేస్తుంది.ఈ చట్టం శాసనసభకు సంబంధించినదని , రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 25 మరియు 26 కింద హామీ ఇచ్చిన హక్కులను ఇది ఉల్లంఘిస్తోందనే వాదనను కూడా వారు తిప్పికొట్టారు. ఫలితంగా , వారు షా జె నిర్ణయంతో ఏకీభవించారు మరియు అప్పీల్‌ను తోసిపుచ్చారు కానీ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 132 మరియు 133 ప్రకారం ఈ కోర్టుకు అప్పీల్ చేయడానికి సర్టిఫికేట్‌ను మంజూరు చేశారు. అందుకే ఈ విజ్ఞప్తి.

అప్పీల్ పెండింగ్‌లో ఉంది, వాది మార్చి 11, 1953న మరణించాడు మరియు అతని స్థానంలో భర్తీ చేయడానికి ఈ కుమార్తె మే 22 , 1953న దరఖాస్తు చేసింది. కానీ చివరికి ఆమె దరఖాస్తును నొక్కలేదు మరియు అది అక్టోబర్ 5 , 1953న కొట్టివేయబడింది. నవంబర్ 21 , 1955 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా అతని కోర్టులో, వాది పేరును తొలగించడం ద్వారా కారణం కొద్దిగా సవరించబడింది. ఆ విధంగా, ఇప్పుడు కోర్టు ముందు ఉన్న పార్టీలు ప్రతివాది మరియు బొంబాయి రాష్ట్రం మాత్రమే.

జరిగిన సంఘటనలలో , అప్పీల్ కొనసాగవచ్చా అనేది ప్రశ్న.అది కుదరదని మా అభిప్రాయం.దావాలో ఎటువంటి డిక్రీ ఆమోదించబడలేదని ఈ సందర్భంలో గుర్తుంచుకోవాలి.ప్రాథమిక అంశం మీద మాత్రమే నిర్ధారణ ఇవ్వబడింది మరియు ఆ అన్వేషణనే బొంబాయి హైకోర్టుకు మరియు ఆ తర్వాత ఈ కోర్టుకు అప్పీల్‌కు సంబంధించిన అంశం. ఇంకా ప్రయత్నించాల్సిన ఇతర సమస్యలు ఉన్నాయి మరియు ఆ విధంగా చర్య రద్దు చేయబడింది. ఇప్పుడు, వాది కోర్టుకు వచ్చిన దావా ఏమిటంటే, అతను తప్పుగా బహిష్కరించబడ్డాడు మరియు అది అతని వ్యక్తిగత చర్య. సూత్రం ప్రకారం , అతను చనిపోయాక ఆ దావా తగ్గుతుంది. వాస్తవానికి , అతని చట్టపరమైన ప్రతినిధి రికార్డులో తీసుకురావడానికి దరఖాస్తు చేసుకున్నారు , కానీ దరఖాస్తు నొక్కలేదు. ఫలితంగా దావా తగ్గింది. ఇది సాధారణంగా ఈ అప్పీల్‌ను తిరస్కరించవలసి ఉంటుంది.

అప్పీలుదారు తరపు Mr. N.C. ఛటర్జీ వాదిస్తూ , బొంబాయి రాష్ట్రం ఒక పార్టీగా సూచించబడినందున, చట్టం యొక్క వైరెస్ ***(vires)*** ప్రశ్నపై నిర్ణయం దాని సమక్షంలోనే ఇవ్వబడింది , అప్పీలుదారుకు రాష్ట్రానికి వ్యతిరేకంగా అప్పీల్‌ను వాదికి సూచించకుండా కొనసాగించడానికి మరియు చట్టం యొక్క చెల్లుబాటుపై ఈ కోర్టు నిర్ణయాన్ని కోరడానికి హక్కు ఉంది ; మరియు ***యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ V.Mst. అంతికా బేగం మరియు ఇతరులు*** (1) ***లోని ఫెడరల్*** కోర్టు నిర్ణయంపై ఆధారపడుతుంది. అక్కడ, అద్దె రికవరీ కోసం ఓ యజమాని దావా వేశారు. ఇది అప్పీల్‌లో పెండింగ్‌లో ఉండగా , భూస్వాములు అద్దెదారులకు అద్దె మినహాయింపు ఇవ్వాలని కోరుతూ కొన్ని ప్రభుత్వ నోటిఫికేషన్‌లను చెల్లుబాటు చేస్తూ యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ శాసనసభచే చట్టం ఆమోదించబడింది.భూస్వామి చట్టం తీవ్ర వైర్‌లు ***(ultra vires)*** అని వాదించారు మరియు అలహాబాద్ హైకోర్టు యొక్క ఫుల్ బెంచ్ , ఎవరి అభిప్రాయం కోసం ప్రశ్నను ప్రస్తావించబడింది , ఈ వాదనతో ఏకీభవించింది.ఆ తర్వాత , యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్ ప్రభుత్వం భూస్వామి యొక్క అప్పీల్‌కు పక్షపాతిగా సూచించబడింది మరియు ఫుల్ బెంచ్ అభిప్రాయానికి అనుగుణంగా నిర్ణయం ఇవ్వబడింది,ఇది భారత ప్రభుత్వ చట్టం, 1935లోని సెక్షన్ 205 కింద మంజూరు చేయబడిన సర్టిఫికేట్‌పై ఫెడరల్ కోర్టుకు అప్పీల్ చేయడానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చింది మరియు ఆరోపించిన చట్టం చెల్లుబాటు అవుతుందని వాదించింది.తీర్పు-రుణగ్రహీత స్వయంగా ఎటువంటి అప్పీల్ దాఖలు చేయలేదు.డిక్రీపై పోటీ చేయడానికి పార్టీ ఎంపిక చేయనప్పుడు అప్పీల్‌ను దాఖలు చేయడానికి ప్రభుత్వానికి అర్హత ఉందా అనేది ప్రశ్న.సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్‌లోని సెక్షన్ 96 కంటే భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 205 పరిధి విస్తృతంగా ఉందని ఫెడరల్ కోర్టు పేర్కొంది , మరియు దావాలోని దావాపై ప్రభుత్వానికి ఎటువంటి ఆసక్తి లేనప్పటికీ , చట్టం యొక్క చెల్లుబాటుపై నిర్ణయం తీసుకోవడానికి అప్పీల్‌ను దాఖలు చేయడానికి ప్రభుత్వానికి అర్హత ఉంది.ఈ తీర్పు ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలకు వర్తిస్తుందని మా అభిప్రాయం.ఇక్కడ , చర్య స్వయంగా తగ్గిపోయింది మరియు దానికి సంబంధించి అప్పీల్ గురించి ఎటువంటి ప్రశ్న ఉండదు , ఎందుకంటే అప్పీల్ అనేది దావా యొక్క కొనసాగింపు మాత్రమే మరియు ఉనికిలో లేని వాటిని కొనసాగించే ప్రశ్నే ఉండదు.

అయితే ఇది కాకుండా , అప్పీలుదారు మార్గంలో మరొక బలీయమైన అడ్డంకి ఉంది.ఆర్టికల్ 132 ప్రకారం , తీర్పులు, డిక్రీలు లేదా తుది ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా మాత్రమే ఈ కోర్టుకు అప్పీల్ ఉంటుంది. భారత ప్రభుత్వ చట్టంలోని సెక్షన్ 205 కింద కూడా అదే స్థానం.ఇప్పుడు, అప్పీల్ చేసిన ఆర్డర్ సమస్యల్లో ఒకదానిపై మాత్రమే నిర్ణయం, మరియు అది దావాను పారవేయదు. ***యునైటెడ్ ప్రావిన్స్‌లో V***

Mst. అంతికా బేగం మరియు ఇతరులు (సుప్రా) ఒక డిక్రీ ఉంది మరియు సెక్షన్ 205 యొక్క అవసరాలు సంతృప్తి చెందాయి. ఇక్కడ, ప్రాథమిక సమస్యపై మాత్రమే అన్వేషణ ఉంది మరియు డిక్రీ లేదా తుది ఆర్డర్ లేదు.ఆర్టికల్ 132కి వివరణ ఇలా అందిస్తుంది:

"ఈ ఆర్టికల్ ప్రయోజనాల కోసం , 'ఫైనల్ ఆర్డర్' అనే వ్యక్తీకరణలో ఒక సమస్యను నిర్ణయించే ఉత్తర్వు ఉంటుంది , ఇది అప్పీలుదారుకు అనుకూలంగా నిర్ణయం తీసుకుంటే , కేసు యొక్క తుది పరిష్కారానికి సరిపోతుంది".

ఈ పరీక్షను వర్తింపజేసేటప్పుడు, అప్పీలుదారు యొక్క వాదనను మేము అంగీకరించినప్పటికీ, ఆరోపించిన చట్టం చెడ్డదని , అది చివరికి దావాను పారవేయదు , ఇతర సమస్యలు ఉన్నాయి , వీటిని ప్రయత్నించవలసి ఉంటుంది.ఆర్టికల్ 132 ప్రకారం అప్పీల్ సమర్థమైనది కాదని మేము స్పష్టంగా అభిప్రాయపడ్డాము మరియు సర్టిఫికేట్ ఇచ్చిన వాస్తవం స్థానాన్ని మార్చదు. సర్టిఫికేట్ ఆర్టికల్ 133 కింద కూడా ఉందని చెప్పబడింది , అయితే ఆ ఆర్టికల్ కింద కూడా , తీర్పులు, డిక్రీలు లేదా తుది ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా మాత్రమే అప్పీల్ ఉంటుంది మరియు ఇంటర్‌లోక్యుటరీ ఫైండింగ్‌కు సంబంధించి ఎటువంటి సర్టిఫికేట్ మంజూరు చేయబడదు.

ఫలితం ఏమిటంటే , ఈ అప్పీల్‌ను నిర్వహించడం సాధ్యం కాదు కాబట్టి తప్పనిసరిగా తిరస్కరించాలి.అప్పీల్‌లో ఉన్న నిర్ణయం యొక్క సరియైనతపై మేము ఎటువంటి అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేయనందున, ఈ ఉత్తర్వు అప్పీలుదారుని అతను తీసుకునే తగిన చర్యలలో , అతను కలిగి ఉన్న హక్కులను క్లెయిమ్ చేయకుండా నిరోధించదు. పరిస్థితులలో, ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి క్రమం ఉండదు.

అప్పీల్ కొట్టివేయబడింది.